

Польова Л.В., к.п.н., доцент кафедри готельно-ресторанної та курортної справи факультету туризму ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

Вичівська О.М., фахівець навчально-наукового центру туристично-красознавчих досліджень імені Миколи Шкрібляка факультету туризму ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ КУЛЬТУРНО-ПІЗНАВАЛЬНОГО ТУРИЗМУ: НА ПРИКЛАДІ ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

В останні роки, в умовах гострої економічної кризи, та військово-політичного конфлікту на сході нашої держави, туризм перетворився у головний соціокультурний феномен загального розвитку людства, та засобу досягнення порозуміння і толерантності у відносинах між численними етнічними спільнотами та різними культурами.

Сьогодні спостерігається стійка тенденція до розширення сегменту культурно-пізнавального туризму на світовому ринку. За найскромнішими прогнозами Всесвітньої туристичної організації (ВТО), частка історико-культурного туризму до 2020 р. становитиме щонайменше 25 % від загальних показників світового туризму [6].

У цьому контексті особливо вагомого значення набуває розвиток культурно-пізнавального туризму в Івано-Франківській області, яка є своєрідним ареалом збереження і розвитку української національної культури і духовності, унікальним регіоном, де споконвіку підтримуються, зберігаються і популяризуються традиції та звичаї наших предків.

Культурно-пізнавальний туризм, на сьогоднішній день, поєднує у собі широкий спектр споживчої туристичної діяльності, що формує розуміння характерних особливостей окремої дестинації (культурно-історична спадщина, мистецтво, стиль життя), забезпечуючи відкритість та доступність такої культури [12, с. 8]. Він також є основою наукових і науково-популярних досліджень культури, а також способом залучення різних верств населення до її вивчення.

Культурно-пізнавальний туризм розвивається на базі історико-культурних ресурсів, які поділяються за типами на: предметні (матеріальні) (пам'ятники археології, історії, архітектури, містобудування, монументального мистецтва, музеї, заповідники, садиби), і непередметні (нематеріальні, або духовні) (звичаї, традиції, обряди, фольклор, усна народна творчість) [1, с. 136-137].

Головною умовою розвитку культурно-пізнавального туризму є наявність значної кількості історико-культурних об'єктів, доступність до них та достатньо розвинена інфраструктура області (включаючи заклади харчування і розміщення туристів).

Розвитку культурно-пізнавального туризму на теренах Прикарпаття сприяє те, що в області наявна значна кількість різноманітних історико-культурних та мистецьких пам'яток, національно-етнічних особливостей, а також розвиненою транспортною мережею.

Під охороною держави на території Івано-Франківської області знаходиться 3,5 тис. пам'яток, з них дві церкви занесені до спадщини ЮНЕСКО (церква Святого Духа (м. Рогатин), церква Різдва Пресвятої Богородиці (Коломийський район, с. Нижній Вербіж)), п'ять міст, про які згадують давньоруські літописи: (Галич (898 р.), Тисмениця (1143 р.), Снятин (1158 р.), Тлумач (1213 р.), Коломия (1240 р.).

Івано-Франківська область, є батьківщиною князя Ярослава Осмомисла і княгині Ярославни, Анастасії Лісовської (Роксолана), О.Довбуша (керівник опришківського руху), С.Височана (сподвижник Б.Хмельницького), письменників В.Стефаніка, Л.Мартовича, І.Вагилевича, М.Підгірянки, М.Черемшини, С.Бандери та Д.Вітовського - провідних діячів національно-визвольного руху. Протягом 1919 року, коли Станиславів (попередня назва Івано-Франківська) був столицею ЗУНР, місто відвідали Є.Коновалець, В.Винниченко, С.Петлюра [9].

До найбільш відомих історико-культурних пам'яток Івано-Франківської області відносяться: церква св. Пантелеймона (с. Шевченкове Галицького району), Гошівський монастир (Долинський район), Манявський скит, Благовіщенська церква (1587 р., м. Коломия), Успенська церква (Варваринська, 1623 р., с. Пістинь Косівський район), церква Різдва Богородиці (XVII ст., Надвірнянський район), Дерев'яна церква (XIX ст., с. Розільна Богородчанського району - збудована без жодного цвяха), старовинні споруди та руїни замків у Галичі, Чернелиці, Раковцю, Пневі, а також залишки давньої обсерваторії на г. Піп – Іван.

В області працює понад 120 приватних, громадських та державних музеїв різної форми власності та типу, що надають екскурсійні послуги. Найвідомішими і найпопулярнішими музеями Івано-Франківської області серед туристів є: Івано-Франківський краєзнавчий музей; Коломийський музей народного мистецтва Гуцульщини та Покуття ім. Й. Кобринського; Коломийський музей «Писанка»; Національний заповідник «Давній Галич»; Долинський музей «Бойківщина» Тетяни і Омеляна Антоновичів; Історико-меморіальний музей Степана Бандери; Музей визвольних змагань прикарпатського краю; Приватний музей старожитностей Романа Кумлика в Верховині; Літературно-меморіальний музей Івана Франка; Русівський літературно-меморіальний музей Василя Стефаніка та інші.

Окрім того, кожного року в багатьох районах і містах Івано-Франківської області (Шешори, Космач, Коломия, Верховина, Косів) відбуваються численні і різноманітні фестивалі. Найбільш відомими і перспективними для використання у туризмі, фестивалями, які проводяться на території Івано-Франківської області є: «Карпатський вернісаж», фестиваль «Писанка» та ін.

Оскільки розвиток культурно-пізнавального туризму тісно пов'язаний з культурною спадщиною, то необхідно відзначити і те, що територія Івано-Франківської області охоплює чотири етнографічні регіони: Опілля, Покуття, Бойківщина та Гуцульщина. Унікальні традиції, звичаї та обряди їх мешканців є досить цікавими для туристів.

Отже, культурно-пізнавальний туризм є чудовим засобом пізнання і дослідження власної країни чи регіону, формуванню гордості за її історію та культуру. Проте, на сьогоднішній день, держава не приділяє цьому питання належної уваги, як важливому елементу подолання внутрішніх міжрегіональних стереотипів і непорозумінь, формування національної української ідентичності.

Список використаних джерел:

1. Величко В.В. Організація рекреаційних послуг: навч. посібник / В. В. Величко; Харк. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Х.: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2013. – 202 с.
2. Дацко О. І. Культура як чинник сталого розвитку регіонів: європейський досвід / О.І. Дацко // Проблеми и перспективы развития сотрудничества между странами Юго-Восточной Европы в рамках Черноморского экономического сотрудничества и ГУАМ: сб. науч.тр. – 2009. – Т.1. – С. 224-230. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/soc_gum/pips/2009_1/224.pdf.
3. Івано-Франківський краєзнавчий музей. Коротка інформаційна довідка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ifkm.if.ua/page69.html>
4. Кифяк В. Ф. Організація туристичної діяльності в Україні / В. Ф. Кифяк. – Чернівці : Книги-XXI, 2003. – 300 с.
5. Кіндрачук Н. Розвиток культурного туризму в Карпатському регіоні України: аналіз сучасного стану та перспективи розвитку / Н. Кіндрачук // Інтелігенція і влада. - 2012. - Вип. 27. - С. 117-123.
6. Кузьмук О. Культурний туризм як інструмент формування національної ідентичності. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.tourlib.net/statti_ukr/kuzmuk.htm.
7. Культурна політика України – оцінка міжнародних експертів / Рада культур. співпраці Ради Європи; М-во культури і туризму України. – К. : Рада культур. співпраці, 2007. – 56 с.

8. Національний заповідник «Давній Галич» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://davniyhalych.com.ua/component/k2/item/144-davniigalich>
9. Пендерецький О. В. Територіальна організація промислового туризму Карпатського суспільно-географічного району та основні напрями її вдосконалення: монографія О. В. Пендерецький; за наук. ред. Олійника Я.Б. - Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2011. - 225 с. - [Електронний ресурс] – Режим доступу. - <http://diplomba.ru/work/49989>
10. Савіцька О.П., Федорович О.І. Культурний туризм: реалії та перспективи розвитку у львівській області / О.П. Савіцька, О.І. Федорович // Науковий вісник Національного лісотехнічного університету України. – 2014. – Вип. 24.1. – С. 376-383
11. Стратегія розвитку Івано-Франківської області на період до 2020 року. – Івано-Франківськ, 2014. – 78 с.
12. Сущинская М.Д. Культурный туризм : учебное пособие / М.Д. Сущинская. – СПб. : Изд-во СПбГУЭФ, 2010. – 128 с.
13. Філюк С. Роль історико-культурних ресурсів Івано-Франківської області у відновленні духовності туристів / С. Філюк // Рекреаційний потенціал Прикарпаття : історія, сучасний стан, перспективи. – Вип. 4 : Збірник статей : Матеріали міжнародної наукової конференції «Туризм і розвиток регіону», присвяченої 10-річчю створення Інституту туризму (Івано-Франківськ, 19–20 вересня 2013 р.) / Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника; голова редколегії – проф. Володимир Клапчук. – Івано-Франківськ : «Фоліант», 2013. - С. 282-288
14. Франківщина прийняла півтора мільйона туристів минулого року [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.if.gov.ua/news/27916>